

Modelclausules CO₂- prestatieladder (pilotfase)

19.03.2020

INHOUD

1	Modelclausules CO₂-prestatieladder	3
1.1	Toelichting van het principe	3
1.2	Sensibiliserende clause in de algemene bepalingen van het bestek	4
1.3	Gunningscriterium	4
1.4	Uitvoeringsvoorwaarden	11
1.5	Straffen	12
1.6	Offerteformulier	13

1 MODELCLAUSULES CO₂-PRESTATIELADDER

1.1 TOELICHTING VAN HET PRINCIPE

De uitvoering van infrastructuurwerken en bouwwerkzaamheden genereert een belangrijke CO₂-uitstoot. Het gewest heeft de ambitie om deze CO₂-emissies bij de uitvoering van haar overheidsopdrachten te reduceren. De CO₂-prestatieladder is in essentie een certificatieschema en managementsysteem dat bestaat uit 5 treden en erop gericht is om CO₂-uitstoot te reduceren. Gecertificeerde bedrijven zijn verplicht om voortdurend te verbeteren op het vlak van CO₂-uitstoot. Hoe hoger de trede op de ladder, hoe verregaander de maatregelen zijn die het bedrijf neemt. De certificatie heeft betrekking op het bedrijf op zich en dus niet op een bepaald product of een proces. De door het bedrijf genomen maatregelen en acties werken door naar de opdrachten die het bedrijf uitvoert. Als alternatief voor de certificatie op bedrijfsniveau, is ook een certificatie op opdrachtniveau mogelijk.

Om bedrijven te stimuleren om hun CO₂-uitstoot in kaart te brengen en te reduceren en dit d.m.v. een betrouwbaar certificaat aan te tonen, kan er bij overheidsopdrachten een fictieve korting worden toegekend op de inschrijvingsprijs indien het bedrijf een certificaat heeft of zich engageert om gedurende de uitvoering van de opdracht een certificaat te halen en te behouden (een zgn. “CO₂-ambitieniveau”). Hoe hoger het ambitieniveau en dus de trede op ladder, hoe hoger de fictieve korting. Het prijs criterium wordt beoordeeld op basis van de evaluatieprijs, zijnde de reële inschrijvingsprijs na aftrek van de fictieve korting. De uitvoering van de overheidsopdracht gebeurt uiteraard wel tegen de reële prijs.

Het systeem van de fictieve korting wordt toegepast d.m.v. de gunningscriteria en levert in dit kader dus een gunningsvoordeel op. De economisch meest voordelige offerte wordt vastgesteld op basis art. 81, §2, 3° Wet Overheidsopdrachten (beste prijs-kwaliteitsverhouding). De beoordeling van de fictieve inschrijvingsprijs is dus geen toepassing van een “kostenmodel” overeenkomstig art. 81, §2, 2° Wet Overheidsopdrachten, erop gelet dat de CO₂-prestatieladder een managementsysteem is en geen exacte calculatie van de CO₂-uitstoot of de CO₂-reductie omvat.

Dit document omvat modelclausules om de toepassing van de CO₂-prestatieladder in de praktijk te brengen bij concrete opdrachten. Meer informatie en een handleiding over de CO₂-prestatieladder zijn beschikbaar op de website www.CO2-prestatieladder.be.

Deze modelclausules worden voorgesteld voor gebruik in de pilootfase die loopt van 2019 tot 2022. Om de uniformiteit te waarborgen en de evaluatie van de pilootprojecten te faciliteren, is het aangewezen de modelclausules uit dit document niet te wijzigen.

Entiteiten van de Vlaamse overheid kunnen voor bijkomende vragen i.v.m. de toepassing van de CO₂-prestatieladder in concrete opdrachten terecht bij het Centraal Aanspreekpunt Duurzame Overheidsopdrachten van het Facilitair Bedrijf (duurzaamaanbesteden@vlaanderen.be of 0491 96 86 63)

<i>Geen:</i>	0%
<i>Niveau 1:</i>	2%
<i>Niveau 2:</i>	4%
<i>Niveau 3, 4 en 5:</i>	6%

(De kortingspercentages kunnen aangepast worden op maat van de concrete opdracht. Voor de Belgische context werd afgesproken om het 4de en het 5de niveau (nog) niet te belonen met een hogere fictieve korting dan de fictieve korting, toegekend voor niveau 3).

De eerste 3 niveaus die de onderscheiden minima vormen voor de toepassing van de fictieve kortingen omvatten volgende vereisten:

CO ₂ -AMBITIONNIVEAU 1					
	<i>Aspect</i>	<i>Subcriteria</i>		<i>Aspect</i>	<i>Subcriteria</i>
1A	Energie- verbruik	1. Identificatie en analyse van te verwachten en werkelijke energiestromen van het project heeft plaats gevonden.	1B	Energie- reductie	1. De opdrachtnemer onderzoekt aantoonbaar de mogelijkheden het energieverbruik te reduceren van het project.
		2. Alle te verwachten en werkelijke energiestromen van het project zijn aantoonbaar in kaart gebracht.			2. De opdrachtnemer maakt een verslag van een onafhankelijke interne controle voor het project.
		3. Deze lijst wordt gedurende de looptijd van het project regelmatig opgevolgd en actueel gehouden.			
1C	Communi- catie	1. De opdrachtnemer communiceert aantoonbaar intern op ad hoc basis over het energiereductie beleid van het project.	1D	CO₂-reductie initiatieven	1. De opdrachtnemer toont aan op de hoogte te zijn van sector en of keteninitiatieven op het gebied van CO ₂ -reductie die relevant zijn voor het project.
		2. De opdrachtnemer communiceert aantoonbaar extern op ad hoc basis over het energiereductie beleid van het project.			2. De opdrachtnemer kent de sector- en keteninitiatieven en hun relevantie voor het project en bespreekt deze in het managementoverleg.

CO ₂ -AMBITIENIVEAU 2					
	<i>Aspect</i>	<i>Subcriteria</i>		<i>Aspect</i>	<i>Subcriteria</i>
2A	Energie-verbruik	1. Alle te verwachten en werkelijke energiestromen van het project worden kwantitatief in kaart gebracht.	2B	Energie-reductie	1. De opdrachtnemer formuleert een kwalitatief omschreven doelstelling om energie te reduceren en heeft maatregelen benoemd voor het project.
		2. De lijst is volledig en wordt gedurende de looptijd van het project aantoonbaar regelmatig opgevolgd en actueel gehouden.			2. De opdrachtnemer formuleert een omschreven doelstelling voor gebruik van alternatieve brandstoffen en/of gebruik van groene stroom op het project.
		3. De opdrachtnemer maakt een energiebeoordeling voor het project.			3. De energie- en reductiedoelstelling en de bijbehorende maatregelen worden gedocumenteerd, geïmplementeerd en gecommuniceerd aan alle werknemers van de opdrachtnemer voor zover betrokken bij project.
2C	Communi-catie	1. De opdrachtnemer communiceert structureel intern over het energiebeleid van het project. De communicatie omvat minimaal het energiebeleid en reductiedoelstellingen van het project.	2D	CO₂-reductie initiatieven	1. De opdrachtnemer onderzoekt aantoonbaar de mogelijkheden om project specifieke maatregelen voortkomend uit relevante initiatieven te implementeren in het project.
		2. De opdrachtnemer realiseert inzake CO ₂ -reductie een effectieve stuurcyclus met toegewezen verantwoordelijkheden voor het project.			
		3. De opdrachtnemer identificeert de externe belanghebbenden voor het project.			

CO ₂ -AMBITIENIVEAU 3					
	<i>Aspect</i>	<i>Subcriteria</i>		<i>Aspect</i>	<i>Subcriteria</i>
3A	CO ₂ -uitstoot	1. De opdrachtnemer maakt een rapportage van a. de te verwachten scope 1 & 2 emissies van het gehele project en b. de uitgewerkte actuele emissie-inventaris voor de werkelijke scope 1 & 2 emissies van het project, conform ISO 14064-1.	3B	CO ₂ -reductie	1. De opdrachtnemer formuleert een kwantitatieve reductiedoelstelling voor scope 1 & 2 emissie van het project, uitgedrukt in absolute getallen of percentages ten opzichte van een of meerdere relevante referentie(s) en binnen een bepaalde tijdstermijn en heeft een bijbehorend plan van aanpak opgesteld inclusief de te nemen maatregelen.
		2. De emissie-inventaris uit 1B van het project wordt door een CI geverifieerd met tenminste een beperkte mate van zekerheid.			2. De opdrachtnemer maakt in het project gebruik van een energiemangement actieplan/systeem (conform NEN-ISO 50001 of gelijkwaardig).
3C	Communi- catie	1. De opdrachtnemer communiceert structureel intern én extern over de CO ₂ footprint (scope 1 & 2 emissies), de kwantitatieve reductiedoelstelling(en) en de maatregelen in het project. De communicatie omvat minimaal het energiebeleid en de reductiedoelstellingen van het project, een omschrijving van de gehanteerde referentie(s), mogelijkheden voor individuele bijdrage, informatie betreffende het huidig energiegebruik en trends binnen het project.	3D	CO ₂ -reductie initiatieven	1. De opdrachtnemer toont aan dat er in het project specifieke maatregelen afgeleid van een (sector of keten) initiatief op het gebied van CO ₂ -reductie worden doorgevoerd.
		2. De opdrachtnemer maakt een gedocumenteerd intern én extern communicatieplan met vastgelegde taken, verantwoordelijkheden en wijzen van communicatie.			

CO ₂ -AMBITIENIVEAU 4					
	<i>Aspect</i>	<i>Subcriteria</i>		<i>Aspect</i>	<i>Subcriteria</i>
4A	CO ₂ -uitstoot	1. De opdrachtnemer toont aan inzicht te hebben in de te verwachten meest materiële emissies uit scope 3 voor het project, en toont voor één van de meest materiële (ketens van) activiteiten van het project de CO ₂ -uitstoot per eenheid aan.	4B	CO ₂ -reductie	1. De opdrachtnemer formuleert, op basis van het inzicht in de te verwachten meest materiële emissies uit scope 3 van het project, daaraan gekoppeld, een CO ₂ -reductiedoelstelling en heeft een bijbehorend plan van aanpak opgesteld inclusief de te nemen maatregelen. Doelstelling wordt uitgedrukt in een absoluut getal of percentage ten opzichte van een (of meerdere) relevante referentie(s) en binnen een vastgelegde termijn.
		2. De opdrachtnemer maakt een kwaliteitsmanagement plan voor de inventaris van het project.			2. De opdrachtnemer rapporteert periodiek (intern én extern) de voortgang ten opzichte van de doelstellingen voor het project.
4C	Communi- catie	1. De opdrachtnemer toont aan dat zij een reguliere (tenminste 2x per jaar) dialoog onderhoudt met belanghebbenden binnen o.a. overheid en NGO 's (minimaal 2) over haar CO ₂ -reductiedoelstelling en maatregelen in het project zal onderhouden*.	4D	CO ₂ -reductie initiatieven	1. De opdrachtnemer toont aan dat zij initiatiefnemer is van de toepassing in het project van vernieuwende maatregelen die CO ₂ -reductie beogen en tevens de sector faciliteren om CO ₂ -reductie te bereiken, door het verbinden van de bedrijfsnaam aan het initiatief in het project, door publicaties en door bevestiging van belanghebbenden.
		2. De opdrachtnemer toont aan dat de door overheid en/of NGO geformuleerde punten van zorg over het project zijn geïdentificeerd en geadresseerd*. *: 4C 1.& 2. gelden voor omvangrijke meerjarige projecten;			

CO₂-AMBITIENIVEAU 5					
	<i>Aspect</i>	<i>Subcriteria</i>		<i>Aspect</i>	<i>Subcriteria</i>
5A	CO₂-uitstoot	1. De opdrachtnemer toont aan actueel inzicht te hebben in de materiële scope 3 emissies van het project en de meest relevante partijen in de keten die daarbij betrokken zijn.	5B	CO₂-reductie	1. De opdrachtnemer heeft voor de materiele scope 3 emissies van het project, op basis van de analyses uit 5.A.2, een reductiestrategie en CO ₂ -reductiedoelstellingen geformuleerd. Er is een bijbehorend plan van aanpak opgesteld inclusief de te nemen autonome acties. Doelstellingen zijn uitgedrukt in absolute getallen of percentages ten opzichte van een (of meerdere) relevante referentie(s).
		2.1. De opdrachtnemer beschikt voor het project over een onderbouwde en actuele analyse van mogelijke autonome acties die opdrachtnemer kan doorvoeren om de materiële scope 3 emissies (upstream en downstream) van het project te beïnvloeden.			2. De opdrachtnemer verstrekt minimaal twee keer per jaar zijn emissie-inventaris scope 1, 2 & 3 gerelateerde CO ₂ -emissies (intern en extern) van het project, alsmede de voortgang in reductiedoelstellingen en genomen maatregelen.
		2.2. De opdrachtnemer toont aan inzicht te hebben in mogelijke strategieën om deze scope 3 emissies van het project (zowel upstream als downstream) te reduceren.			3. De opdrachtnemer slaagt erin de reductiedoelstellingen te realiseren.
		3. De opdrachtnemer dient te beschikken over actuele, specifieke emissiegegevens, afkomstig van directe (en potentiële) ketenpartners, die relevant zijn voor de uitvoering van de scope 3 strategie voor het project (zie 5.B.1).			

5C	Communicatie	1. De opdrachtnemer communiceert structureel extern over de manier waarop het project functioneert als open proeftuin voor innovaties of vernieuwende maatregelen en over de wijze waarop hij ketenpartners actief heeft betrokken.	5D	CO ₂ -reductie initiatieven	1. De opdrachtnemer gebruikt het project als open proeftuin om innovaties of vernieuwende maatregelen door te voeren en betreft daarbij actief ketenpartners . De opdrachtnemer zal een beschrijving voorleggen van beoogde CO ₂ -emissie reductie als gevolg van de maatregel binnen het project.
		2. De opdrachtnemer communiceert structureel (minimaal 2x per jaar) intern én extern over de CO ₂ footprint (scope 1, 2 & 3) en kwantitatieve reductiedoelstellingen van het project. De communicatie omvat minimaal het energiebeleid en de reductiedoelstellingen van het project, een omschrijving van de gehanteerde referentie(s), mogelijkheden voor individuele bijdrage, informatie betreffende het huidig energiegebruik en trends binnen het project.			2. De innovaties of vernieuwende maatregelen worden professioneel becommentarieerd door een terzake als bekwaam erkend en onafhankelijk kennisinstituut.

Om te voldoen aan een hoger niveau moeten ook de criteria van de lagere niveaus worden voldaan.

De hierboven omschreven ambitieniveaus en gehanteerde begrippen worden verder uitgelegd in de Handreiking versie 3.0 van de CO₂-prestatieladder die beschikbaar is op www.CO2-prestatieladder.be.

Het vooropgestelde CO₂-ambitieniveau moet ten laatste behaald worden één jaar na de sluiting van de opdracht of op het moment van voorlopige oplevering. In geval de uitvoeringstermijn van de opdracht meerdere jaren beslaat, moet de opdrachtnemer in de maand na iedere verjaardag van de sluiting aantonen dat ten minste aan het vooropgestelde CO₂-ambitieniveau is voldaan. De verplichtingen die gedurende de uitvoering van de opdracht rusten op de opdrachtnemer, worden gepreciseerd in punt X van dit bestek (x moet verwijzen naar het punt "uitvoeringsvoorwaarden" hieronder).

1.4 UITVOERINGSVOORWAARDEN

De bewijslast dat aan het vooropgestelde CO₂-ambitieniveau wordt voldaan ligt bij de opdrachtnemer. Deze bewijslast bestaat uit een verklaring of certificaat van een certificerende instelling (CI).

- *In geval de uitvoeringstermijn van de opdracht minder dan één volledig jaar beslaat, moet het in de offerte vooropgestelde CO₂-ambitieniveau ten laatste bewezen worden op het moment van voorlopige oplevering. In dit geval is er dus slechts één evaluatiemoment;*
- *In geval de uitvoeringstermijn van de opdracht meer dan één jaar of meerdere jaren beslaat, moet het in de offerte vooropgestelde CO₂-ambitieniveau bewezen worden in de maand na iedere verjaardag van de sluiting. In dit geval zijn er één of meerdere evaluatiemomenten, al naar gelang de uitvoeringstermijn van de opdracht.*

In geval de uitvoeringstermijn van de opdracht wordt geschorst en als gevolg daarvan wordt verlengd, wordt desgevallend ook de termijn tussen de evaluatiemomenten waarbinnen de schorsing valt verlengd. Dit heeft concreet tot gevolg dat de “verjaardag van de sluiting” wat betreft de vastlegging van de evaluatiemomenten mee verschuift met de schorsing.

De opdrachtnemer beschikt over verschillende mogelijkheden om te bewijzen dat aan het vooropgestelde CO₂-ambitieniveau wordt voldaan:

- *Ofwel legt hij tijdig een geldig CO₂-bewust certificaat¹ voor dat betrekking heeft op zijn onderneming en de werken die de onderneming uitvoert. Indien de opdrachtnemer bestaat uit een samenwerkingsverband (combinatie) van bedrijven, dient iedere deelnemer aan de combinatie een op dat moment geldig CO₂-bewust certificaat voor te leggen dat overeen komt met het aangeboden CO₂-ambitieniveau.*
- *Ofwel legt hij een CO₂-bewust certificaat voor dat specifiek betrekking heeft op het project dat het voorwerp uitmaakt van de opdracht. In geval deze bewijsmethode wordt toegepast, moet de inschrijver reeds op het inschrijvingsformulier aangeven welke Certificerende Instelling (CI) de toetsing zal uitvoeren. Het is ook toegelaten een Certificerende Instelling op te geven die nog niet over de accreditatie beschikt maar het accreditatieproces heeft aangevat. Bovendien gelden ook volgende voorwaarden:*
 - *Bewijsstukken bestaan uit een projectdossier en een verklaring van genoemde CI of voldaan wordt aan het aangeboden ambitieniveau, inclusief alle onderliggende niveaus, en*
 - *Het aangeboden ambitieniveau dient te worden geborgd in het door de opdrachtnemer gebruikte management- of kwaliteitssysteem van het project, en*

¹ De geldigheidsvereisten van de CO₂-bewust certificaten wordt toegelicht in het Handboek CO₂-prestatieladder 3.0 op www.CO2-prestatieladder.be

- *het moment van voorlopige oplevering in geval van een opdracht met een uitvoeringstermijn die minder dan één volledig jaar beslaat*
- *één jaar na de sluiting van de opdracht en, in geval de uitvoeringstermijn van de opdracht meerdere volledige jaren beslaat, na iedere verjaardag van de sluiting van de opdracht.*
- *Om de toe te passen straf te bepalen, wordt de fictieve korting in eerste instantie gedeeld door het aantal evaluatiemomenten. In de hypothese van een fictieve korting van 120.000 euro en 2 evaluatiemomenten, wordt voor de berekening van de straf voor het evaluatiemoment dus slechts rekening gehouden met 60.000 euro (120.000/2).*
- *De omvang van de straf staat in verhouding tot het gedeelte van het ambitieniveau dat niet werd gerealiseerd. In geval het in de offerte vooropgestelde ambitieniveau 3 aanleiding geeft tot een fictieve korting van 6% en er op het evaluatiemoment slechts niveau 1 bewezen wordt, wat overeen komt met 2% fictieve korting, wordt er dus 4 % niet gerealiseerd (m.a.w. 2/3 van de fictieve korting). Enkel het deel van de fictieve korting dat overeen stemt met deze 4% wordt in rekening gebracht. Voortbouwend op het voorbeeld uit het vorig punt bedraagt het berekend bedrag dus 40.000 euro (2/3 van 60.000 euro).*
- *Om het uiteindelijke bedrag van de straf te bekomen wordt dit bedrag vermenigvuldigd met 1,5. In bovenstaand voorbeeld zal de straf dus 60.000 euro bedragen voor het betrokken evaluatiemoment.*

1.6 OFFERTEFORMULIER

(Om de inschrijver nogmaals te wijzen op het gebruik van de CO₂-prestatieladder, wordt aangeraden om volgend punt op te nemen in het offerteformulier)

De inschrijver verbindt zich tot het behalen van volgend CO₂-ambitieniveau (omcirkel):

<i>Geen (geen fictieve korting)</i>
<i>Niveau 1 (2% fictieve korting)</i>
<i>Niveau 2 (4% fictieve korting)</i>
<i>Niveau 3, 4 en 5 (6% fictieve korting)</i>

Dit ambitieniveau zal gedurende de uitvoering van de opdracht geattesteerd worden door de volgende Certificerende Instelling: (CI):

//